

STEIGEN, TYSFJORD OG HAMARØY

PLANPROGRAM

for

kommunedelplan

fysisk aktivitet og naturopplevelser

2011 – 2014

1 INNLEDNING

Bakgrunn

Nord-Salten kommunene Steigen, Tysfjord og Hamarøy ønsker gjennom samarbeidsorganet STH utvalget å utarbeide en kommunedelplan (KDP) for fysisk aktivitet og naturopplevelser. KDP for fysisk aktivitet og naturopplevelser skal være kommunenes styringsredskap for å nå sine ulike mål innenfor nevnte områder. Samtidig som KDP er felles for kommunene, vil det være individuelle kommunale vurderinger som legges til grunn for de respektive kommunenes handlingsprogram.

Kommunene Steigen, Tysfjord og Hamarøy har eksisterende kommunedelplaner for idrett og friluftsliv eller tilsvarende. Steigen gjelder «Kommunalplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet – Steigen kommune – 2008 – 2011». For Hamarøy gjelder «Kommunedelplan fysisk aktivitet og naturopplevelse 2005-2008». For Tysfjord gjelder: «Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser 2007-2011».

Planarbeidet skal ivareta både norsk og samisk kultur, da det er to befolkningskulturer som preger regionen og som er like viktige i en plansammenheng. Eksempelvis er Tysfjord kommune innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Det er derfor naturlig og nødvendig at kommunedelplanarbeidet arbeider for en felles og godt tilrettelagt framtid i forhold til fysisk aktivitet og naturopplevelser. I det etterfølgende planprogrammet skilles det derfor ikke på hvilken kulturell bakgrunn innbyggerne i de tre kommunene har, da dette vurderes å være underordnet planens tematiske innhold. Kulturell bakgrunn trekkes frem i planprosessen når det tematiske innholdet har spesiell betydning for en befolkningskultur.

Når det gjelder statlige føringer i Sametingets planveileder, framgår det at "Barn bør i sine nærmiljø sikres arealer og anlegg som gir mulighet for samhandling med andre barn for opprettholdelse og utvikling av sin samiske kultur og identitet. Det bør vies oppmerksomhet på tiltak som viderefører kontakt og overfører kunnskap mellom generasjonene." Dette vil derfor også være en grunnleggende premiss for det videre arbeidet.

Forankring

Flere av målene og strategiene i kommuneplanenes samfunnsdel handler om tilrettelegging for fysisk aktivitet og friluftsliv, spesiell satsing på barn og unge i forhold til fysisk aktivitet, tilrettelegging for lag og foreninger med tanke på vedlikehold og bygging av idrettsanlegg og anlegg for friluftsliv.

Hjemmel for utarbeiding av kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er nedfelt i plan- og bygningsloven. Loven legger rammer for hvordan arbeidet skal organiseres og hvilke behandlingsprosedyrer som skal følges. Kommunalt planarbeid etter plan- og bygningsloven er omtalt i kapittel 4 i veiledningsheftet "Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet".

Krav om planprogram

Det skal i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser utarbeides et planprogram som skal ligge til grunn for planarbeidet. Planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn i 6 uker samtidig som kommunen varsler om oppstart av planarbeidet. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planen, aktuelle føringer og premisser, behovet for utredninger, fremdrift og opplegg for informasjon og medvirkning.

2 FORMÅL MED PLANARBEIDET

Formålet med planarbeidet er å utarbeide og etablere en politisk vedtatt og oppdatert langsiktig plan i overenstemmelse med kommunene Steigen, Hamarøy og Tysfjord sine mål for utvikling og tilrettelegging av fysisk aktivitet og naturopplevelser.

Gjennom stimulering til aktivt samarbeid internt i kommunene, samt mellom kommunene og lag/foreninger, skal Steigen, Hamarøy og Tysfjord utvikle en offensiv og fremtidsrettet politikk for fysisk aktivitet og naturopplevelser.

Statlige føringer sier tydelig at folkehelseperspektivet, livskvalitet og trivsel skal stå sentralt i planarbeidet. Planen er også et grunnlag for den årlige tildelingen av spillemidler til slike formål. Arbeidet vil bli gjort i løpet av 2012 med behandling i kommunestyrene innen desember 2012.

Gjennom planarbeidet ønsker en å bidra til at alle innbyggerne i Steigen, Tysfjord og Hamarøy skal ha mulighet til fysisk aktivitet og naturopplevelser ut fra egne forutsetninger og behov. Kommunenes arbeid innenfor området skal fremme en livslang interesse for fysisk aktivitet og naturopplevelser, samtidig som en verner om ømtålig, spesiell og verneverdig natur.

3 DEFINISJONER

Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet forstås:

- Aktivitet i form av trening eller mosjon organisert i og utenfor lag tilsluttet Norges idrettsforbund
- Egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek. (Kultur og Kirkedepartementet 2007:12; Veileder – Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet).

Idrett

- Med idrett forstås aktivitet i form av trening, eller konkurranser i den organiserte idretten (Kultur og Kirkedepartementet 2007:12; Veileder – Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet).

Friluftsliv

I St.meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv – ein veg til høgare livskvalitet definerer friluftsliv som:

- "Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse."

Ordinære idrettsanlegg

- Ordinære idrettsanlegg er i hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund. (Delvis etter Kultur og Kirkedepartementet 2007:13; Veileder – Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet)

Nærmiljøanlegg

- Nærmiljøanlegg er anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Anleggene eller områdene skal være fritt allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for lokalbefolkningen forøvrig. Nærmiljøanlegg kan lokaliseres i tilknytning til et skoleanlegg eller idrettsanlegg. Ved samlokalisering med idrettsanlegg skal anlegget være for egenorganisert fysisk aktivitet. Nærmiljøanlegg skal ikke utformes for å dekke behovet for anlegg til organisert idrettslig aktivitet eller ordinær konkurranseidrett. (Kulturdepartementet 2011 side 13; Veileder – Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet)

Friluftsliv- og friområder

- Begrepet "Friluftsliv- og friområder" blir ofte brukt som fellesbetegnelse for grønne områder som er tilgjengelig for allmennhetens frie ferdsel. (Kulturdepartementet 2011 side 13; Veileder – Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet).

4 STATLIGE FØRINGER OG ANBEFALINGER

Statlige føringer vil kunne gi viktige innspill til formulering av målsettinger og strategier i planarbeidet.

Fysisk aktivitet

I norske anbefalinger for ernæring og fysisk aktivitet (2005) fra Sosial- og Helsedirektoratet anbefales det at:

- *Barn og unge bør få best mulig tid til fysisk aktivitet og være fysisk aktive minimum 60 minutter hver dag.*
- *Alle voksne bør være fysisk aktive med moderat og/eller høy intensitet, f. eks. hurtig gange i minimum 30 minutter hver dag. Fysisk aktivitet utover denne varigheten og intensiteten vil resultere i ytterligere helsegevinst.*
- *Aktiviteten bør være så allsidig og engasjerende som mulig for å kunne utvikle alle sider ved den fysiske formen som utholdenhet, muskelstyrke, bevegelighet og motorisk ferdighet.*

Idrett

Regjeringen fremmer i St.meld.nr.14 (1999-2000) "Idrettslivet i endring" sin politikk for idrett. Viktige mål og anbefalinger er:

- Idrett og fysisk aktivitet for alle som den overordnede visjonen for statlig idrettspolitik.
- Det er ikke bare idrett i regi av idrettsorganisasjonene som berettiger offentlig støtte. Det sentrale er at befolkningen som helhet skal gis mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet.
- Barn og ungdom er primære målgrupper for det statlige engasjementet på idrettsområdet. Barn må sikres et allsidig tilbud om idrett og fysisk aktivitet.
- For ungdom, tas det sikte på å utvikle anlegg som tilfredsstillende ungdommens behov for utfordringer og variasjon.
- Idretts- og nærmiljøanleggene bør fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnet. Regjeringen ønsker et større fokus på utvikling av nærmiljøanlegg i tilknytning til skolens uterom.
- Idrettslagene vil være en svært viktig arena for å skape lokale sosiale nettverk, som bidrar til gode og trygge lokalsamfunn.

Friluftsliv

Mål for den statlige friluftspolitik formuleres i St.meld. nr. 39 (2000-2001)

«Friluftsliv – ein veg til høgare livskvalitet som følger:

- *"Målsetjinga er å fremje det enkle friluftslivet – for alle, i dagleglivet og i harmoni med naturen."*
- *Videre: "Alle skal ha høve til å drive friluftsliv som helsefremjande, trivselsskapande og miljøvennleg aktivitet i nærmiljøet og i naturen ellers"*.

Fire nasjonale resultatmål blir definert i St.meld. nr. 39 (2000-2001):

- Friluftsliv basert på allemannsretten skal haldast i hevd i alle lag av befolkninga.
- Barn og unge skal få høve til å utvikle dugleik i friluftsliv
- Område av verdi for friluftslivet skal sikrast slik at det fremjar miljøvennleg ferdsel, opphald og hausting, og at naturgrunnet blir teke vare på.
- Ved bustader, skular og barnehagar skal det vere god tilgang til trygg ferdsel, leik og annan aktivitet i ein variert og samanhengande grøntstruktur med gode samband til omkringliggjande naturområde.

Den nasjonale politikken på områdene fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv formulerer et sett mål og strategier som også vil være viktig når kommunene Steigen Tysfjord og Hamarøy. Dette er mål som gir føringer for de tema og strategier som også formuleres for de tre kommunene.

5 LOKALE FØRINGER OG MÅL FOR PLANARBEIDET

Ut fra statlige føringer og lokale behov vil planarbeidet fokusere på følgende tema:

Tema	Utfordring	Strategi
Friluftsliv	Friluftslivet vil i fremtiden kunne stå ovenfor sterke utfordringer rundt sviktende rekruttering og bredde.	Styrke friluftslivet gjennom å sikre verdifulle natur og friluftsområder. Tilrettelegge for folks muligheter, samt styrke interessen for friluftsliv.
Idrett	Rekrutteringen er viktig for breddeidretten og å opprettholde den fysiske aktivitet i befolkningen. Redusert tilgjengelighet til anlegg kan true folks deltagelse i idretten.	Styrke idretten gjennom samarbeid med de ulike organisasjonene. Jobbe for å utvikle nye og vedlikeholde gamle anlegg.
Samarbeid med frivillig sektor	Det offentlige alene vil ikke kunne dekke folks behov og ønsker innen friluftsliv og idrett.	Kommunene ønsker å tilrettelegge for et godt samarbeid med frivillig sektor og støtte opp under dugnadsånd og frivillig arbeid innen idrett og friluftsliv.
Kompetanse og utdanning innen friluftsliv og fysisk aktivitet	Deltagelse i fysisk aktivitet og bruk av naturen fordrer både interesse og kunnskap om naturen, samt treningsmetoder.	Utrede hvordan en gjennom offentlige institusjoner, samt samarbeid med frivillige, kan styrke kompetansen innen feltet.
Folkehelse	Inaktivitet er en trussel mot folkehelsen og folks trivsel, da fysisk aktivitet bidrar sterkt til bedret folkehelse.	Vektlegge hvordan folkehelse/ FYSAK kan bidra som pådriver med å sette fokus på aktivitet som medisin sett mot forebygging og rehabilitering innenfor folkehelsearbeidet.
Skoler, barnehager, SFO, arbeids-plassen	Fysisk aktivitet er viktig for barn og unges helse. Utvikling av en god og sunn livsstil i barneårene er viktig for god helse i voksen alder. Forskning viser også at fysisk aktivitet gir mindre fravær i arbeidslivet	Styrke sosiale arenaer som motiverer og gir opplæring som fremmer fysisk aktivitet og naturopplevelse. Videre å utrede hvordan en i disse arenaene kan gi rom til fysisk aktivitet og naturopplevelser.
Tilrettelegging for mennesker med spesielle behov	Mange møter fortsatt hindringer som fratar dem muligheten til å delta i idrett og andre former for fysisk aktivitet.	Planarbeidet må fokusere på hvordan støtte og tilrettelegging for fysisk aktivitet og naturopplevelse også kan inkludere mennesker med spesielle behov.
Informasjon og markedsføring	Uten kjennskap til lokale muligheter vil turister kjøre forbi uten å stoppe. Informasjon og markedsføring kan bidra til å motivere for fysisk aktivitet og naturopplevelse.	I arbeidet må en sikre at informasjon om mulighetene og potensialet i kommunene spres både til kommunenes egne innbyggere og potensielle besøkende. Motivere for fysisk aktivitet og naturopplevelse

Aktiv transport	Mange kjører bil enten til jobb, butikk eller fritidsaktiviteter.	Tilrettelegge slik at flest kan gå eller sykle til jobb, butikk eller fritidsreiser Motivere for aktiv transport fremfor passiv bilbruk.
Turisme, næringsvirksomhet	Reiseliv og turisme er en av de mest voksende næringene i verden. I de tre kommunene eksisterer et behov og potensial for å styrke etablerte- og skape nye arbeidsplasser.	Gjennom god tilrettelegging for naturopplevelser og gode steder, er det ønskelig å sikre en god infrastruktur for besøkende til distriktet.

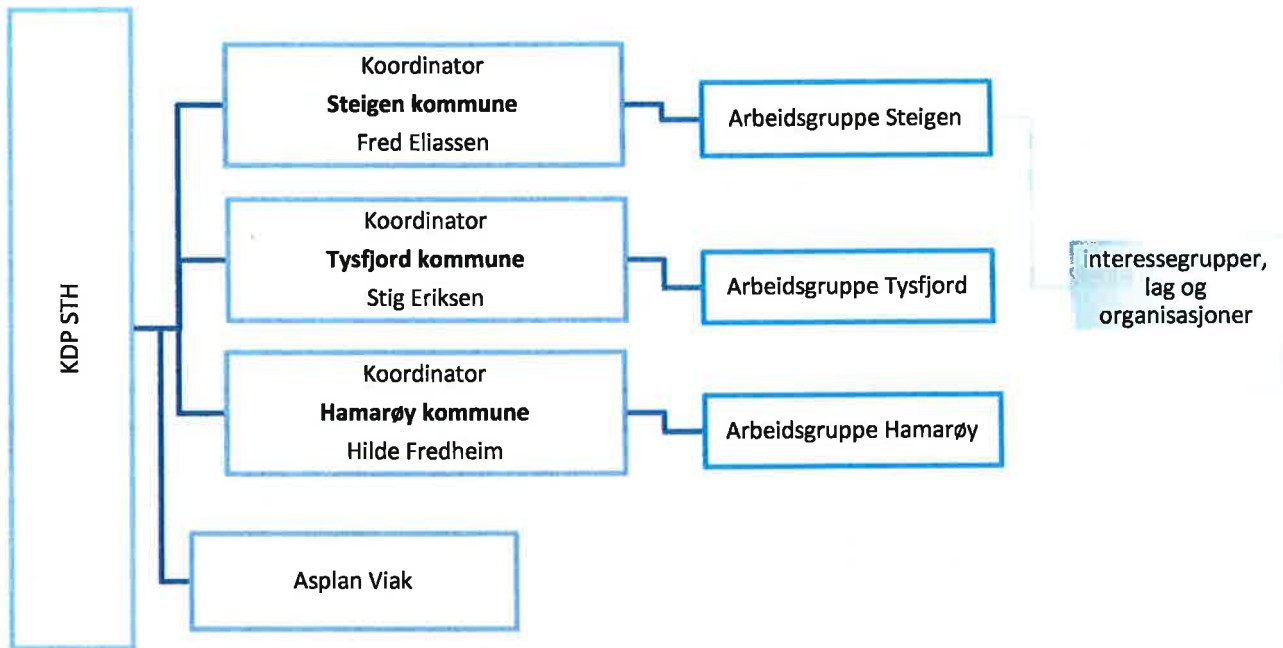
Disse ulike temaene griper inn i hverandre. Friluftsliv vil fremmes gjennom kompetanse og utdanning, vil bidra til folkehelsen, samt dra nytte av informasjon og markedsføring. I forhold til friluftsliv vil for eksempel friluftslinja ved Knut Hamsun videregående skole være en aktuell samarbeidspartner og lokalt kompetansemiljø. Likens vil også tilrettelegging for idrett bidra til folkehelsen. For at alle deler av befolkningen skal kunne utøve fysisk aktivitet og få gode naturopplevelser trengs tilrettelegging som virker inkluderende. Et mål for kommunedel-planen er å få et virkemiddel til å oppfylle viktige folkehelsemålsettinger.

I forhold til kommunene Steigen, Tysfjord og Hamarøy utgjør også turistnæringen en potensiell viktig næring. Dette er en næring som vil tjene på generelle tiltak for å styrke friluftslivet og tilrettelegging for naturopplevelser.

I arbeidet med planen vil det være viktig å ta utgangspunkt i de målsettinger som er formulert i tidligere planer, og ut fra en vurdering av den måloppnåelse en har oppnådd i forhold til disse tidligere planene.

6 MEDVIRKNING I PLANPROSESSEN

Det opprettes en egen arbeidsgruppe for kommunedelplanarbeidet. Arbeidsgruppa skal bestå av representanter for Steigen, Tysfjord og Hamarøy kommuner, samt representanter for brukerinteresser innen friluftsliv, idrett og oppvekst.

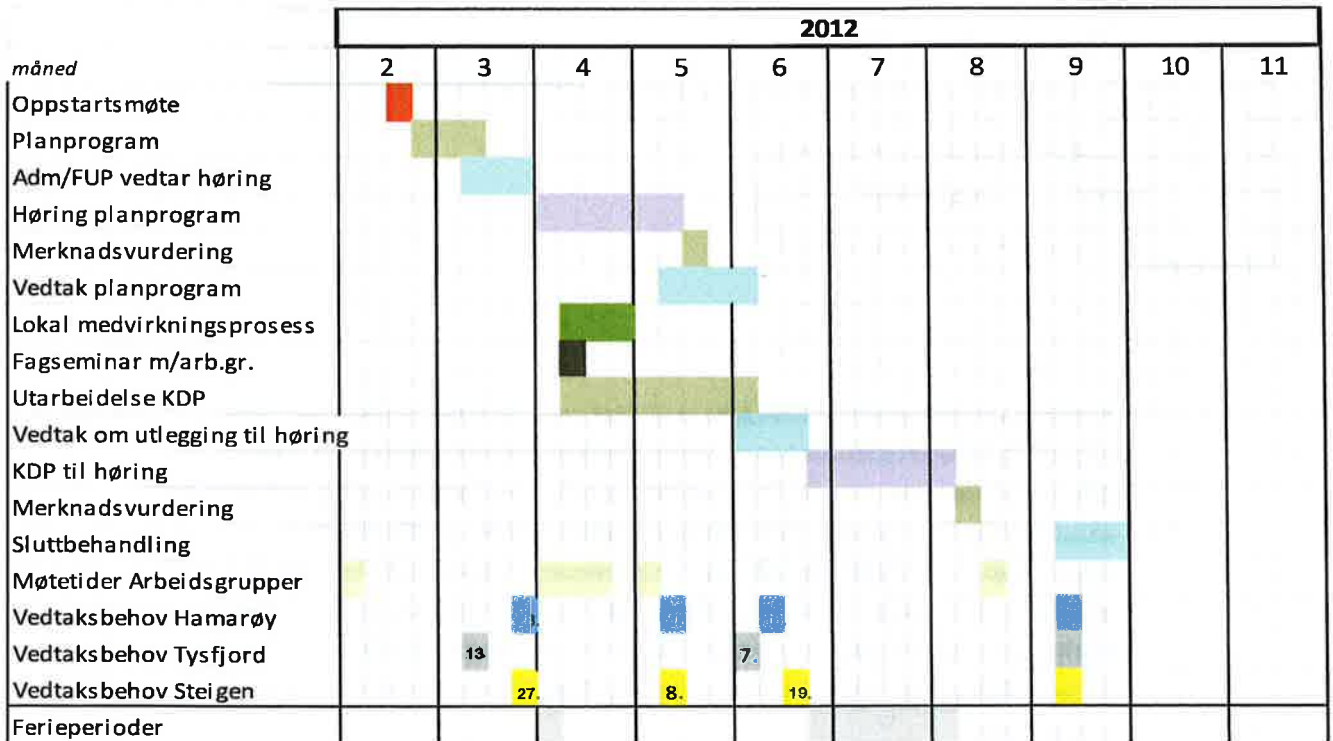
Forslag til planprogrammet har blitt utarbeidet etter en felles dialog med ulike fagpersoner i de respektive kommunene. I forbindelse med høringsperioden av planprogrammet sendes det brev med informasjon om høring av planprogrammet til aktuelle offentlige organer med interesser i planarbeidet og ulike frivillige organisasjoner og idrettslag som kan ha interesse av arbeidet. Det annonseres også i lokalavisa Nord-Salten og Avisa Nordland, samt på kommunenes hjemmesider. Høringsperioden for planprogrammet vil være 6 uker for planprogrammet og 6 uker for selve KDP-planen. Etter fristenes utløp. Omfanget av dette arbeidet avhenger av merknadene.

Det arrangeres et fagseminar om planprosessen. Seminaret gjennomføres der kommunene og medvirkende konsulenter fungerer som tilretteleggere, og hvor en har deltagelse fra arbeidsgruppene og interessenter. Seminaret gjennomføres som et dagsseminar. Seminaret vil både gå inn på fellesdelen i kommunedelplanen (som skal gjelde for alle tre kommuner), samt de individuelle prioriteringene i de enkelte kommunene. Det blir utarbeidet referat fra seminaret, og dette danner grunnlag for den videre utarbeidelsen av planforslaget.

Arbeidsgruppene får ansvar for å arrangere lokale møter for å samle innspill til planarbeidet. Det vil være naturlig å kalle inn ulike interessegrupper, lag og organisasjoner til møte med arbeidsgruppene. Her kan det nevnes elevråd, ungdomsråd, rådet for funksjonshemmede, elderråd, turlag og idrettslag. Det utarbeides en egen presentasjon som arbeidsgruppene kan presentere på folkemøter i sine kommuner. Det vil videre bli informert om prosessen gjennom lokalavisa og kommunenes hjemmesider.

I etterkant av medvirkningsprosessen vil forslaget til kommunedelplan utarbeides. Planforslaget tas til lokal behandling i kommunestyret i Steigen, Tysfjord og Hamarøy, før det sendes ut på offentlig ettersyn. Det vil også bli annonsert i lokalavisa Nord-Salten og Avisa Nordland, samt på kommunenes hjemmesider.

7 FREMDRIFTSPLAN

8 BEHOVET FOR UTREDNINGER

I de tre kommunene pågår det ulikt planarbeid som også har relevans for dette planarbeidet. Dette er både på overordnet og detaljert nivå. Det pågår derfor ulike utredninger som kan ha relevans også for denne prosessen. Eksempelvis pågår det kartlegging av stier i Nord-Salten i regi av Salten friluftsråd, svømmeundervisning i skolen i Hamarøy kommune, og kommuneplanlegging i Tysfjord. Dette er eksempler på ulike nivå som har en relevans også for dette planarbeidet.

I planprogrammet er det derfor ikke gjort en detaljert gjennomgang av hvilke utredningsbehov som er nødvendige å gjennomføre i forbindelse med dette arbeidet. I den forbindelse er det viktig å gjøre oppmerksom på at seminar i forbindelse med KDP-arbeidet vil være med å avdekke hvilke utredninger som bør vurderes i de respektive kommuner for at de ulike målsettingene skal nås.

Det vises derfor til at det i KDP-arbeidet vil utarbeides en egen tabell som beskriver nærmere hvilke arbeider som vil være nyttige og nødvendige for kommunene, for å nå sine respektive mål.

